

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “แนวคิดและรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและรูปแบบสวัสดิการชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชนและเพื่อเสนอแนะรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาแบบสำรวจ โดยศึกษาจากเอกสารและใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิดบางส่วน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนและสมาชิกองค์กรชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอ่างทอง จำนวน 250 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวน 225 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ประมวลผลเชิงสถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสังคม SPSS (Statistical Package For Social Science)

ผลจากการศึกษาพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-41 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรวมรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 4,501-7,500 บาท ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกองค์กรชุมชนแบบเป็นสมาชิกกลุ่ม และมาใช้บริการมากกว่า 2 ครั้ง ในส่วนปัจจัยที่มีผลสำเร็จต่อการจัดสวัสดิการชุมชนทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน ในภาพรวมของความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง 2) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน เป็นการจัดสวัสดิการที่มีคุณภาพประสิทธิภาพและตรงความต้องการกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ในภาพรวมของความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง 3) ด้านการขยายตัวของสมาชิก เป็นการขยายการจัดบริการให้ครอบคลุม และปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เอื้อต่อประชาชนทำให้องค์กรชุมชนลดการพึ่งพาจากภายนอก ในภาพรวมของความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง 4) ด้านการเรียนรู้และการทำกิจกรรมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมที่จัดในชุมชนอยู่อย่างเสมอ และมีความต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ การจัดเวทีประชาชน เป็นต้น ในภาพรวมความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง 5) ด้านการยอมรับของคนในชุมชน เป็นการยอมรับในตัวผู้นำและคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ และการจัดบริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในภาพรวมความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง 6) ด้านการประสานงานเป็นการประสานความร่วมมือและสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการดำเนินจัดกิจกรรมบริการต่างๆในชุมชน

ในภาพรวมความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง แม้ผลจากการศึกษาจะพบว่าปัจจัยความสำเร็จทั้ง 6 ด้าน จะแสดงผลอยู่ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลางในทุกด้านของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการจัดสวัสดิการชุมชนก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมขององค์กรชุมชนในการจัดสวัสดิการชุมชนในระดับหนึ่ง และประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนขององค์กรชุมชน 2 ประเด็น คือ 1) องค์กรชุมชนควรเพิ่มบริการและกิจกรรม ด้านการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเป้าหมายแก่สมาชิก รวมทั้งต่อผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกและคณะกรรมการด้วย ด้านการเรียนรู้และทำกิจกรรมองค์กรชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 2) ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชนทำให้ชุมชนยั่งยืน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ผู้นำและคณะกรรมการต้องมีภาวะผู้นำที่ดี การสนับสนุนของภาครัฐอย่างจริงจัง การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประสานความร่วมมือ และระดมทรัพยากรทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือ ควรมีการส่งเสริมปัจจัยการขับเคลื่อนในแต่ละด้านของการจัดการสวัสดิการชุมชนในทุกกระบวนการ โดยเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและมีกิจกรรมที่หลากหลาย คือ การส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ๆ การอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน การประสานความร่วมมือกับองค์กรภายนอกชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม การส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญา การประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทุกกระบวนการ และการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น เพื่อให้การจัดสวัสดิการชุมชนประสบความสำเร็จ องค์กรชุมชนต้องมีการจัดการที่เน้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็ง โดยการสร้างหลักประกันในการดำเนินชีวิตของภาคประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งยั่งยืนต่อไป